

glasilo podjetja
labod tovarne oblačil
novo mesto

leto XVII
25. januar 1991
številka 1 ✓

Na sejmu mode je bila organizirana tudi okrogla miza z zelo aktualno temo — položaj slovenske tekstilne industrije. Sodeloval je tudi minister za industrijo in rudarstvo Izidor Rejc, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Tomaž Košir ter predsednik strokovnega združenja tekstilne industrije pri GZS, naš direktor Milan Bratož. Povzemamo njegovo razpravo:

Naj najboljši pridejo do sape

Izhodišče naših stališč in zahtev je bilo vedno enakopraven položaj tekstilne industrije tako v pogojih poslovanja na domačem trgu kot tudi v odnosu do razvitega sveta.

Poslej smo terjali, da se za surovine, ki se ne proizvajajo pri nas, to je bombaž in volno, ukine sistem regionalnega soglasja, da se zmanjšajo carinske dajatve in da se po vzoru razvitih držav uvedejo ukrepi zaščitne politike — kontingenti pri uvozu gotovih tekstilnih izdelkov.

Z letošnjim letom (Ur. list SFRJ številka 83/90) je prešel bombaž na režim LB, za volno pa je bila izdana globalna soglasnost, po kateri ni potrebno iskati posameznih soglasij, kadar gre za uvoz volne direktno iz Avstralije, Nove Zelandije ali držav v razvoju oziroma je volna po poreklu iz teh držav in se plača v državo porekla, medtem ko je za uvoz iz drugih držav potrebno še vedno soglasje — saj je režim še vedno LBS.

Konkretni predlogi za uvedbo zaščitne politike, ki so bili posredovani zveznim organom, so še vedno v obdelavi in po sedaj znanih
(Nadaljevanje na zadnji strani)

V današnji številki

- Predstavljamo vam plan podjetja za letošnje leto — nekaj je novosti, ki vas gotovo zanimajo — v pogovoru z vodjo PAS in koordinatorko v računovodskem sektorju Rozino Kum
- Težišče nadaljnega dela na razvoju poslovnega informacijskega sistema bomo usmerili na uvajanje proizvodnega informacijskega sistema, ali kot mu rečemo, PMPS — o tem govori sestavek Danijela Adamiča
- Sonja Kastelic, vodja knjigovodstva, je pripravila zelo aktualen prispevek o tem, kaj naj bi kot posamezniki vedeli o novostih v davčni politiki, saj zajemajo slehernega med nami
- V današnjem vprašanju sprašujemo, kako je s plačevanjem zdravil. Novost je marsikoga neprijetno presenetila, vnesla pa je tudi precej nejasnosti... Odgovor daje vodja novomeških lekarn, mag. Deličeva

Zato da ima človeštvo svoj tehnološki napredek, mora plačevati z neskončnim uničevanjem podobe zemlje in podobe človeka. Medtem ko človeštvo ni bilo treba plačati nobene cene za iznajdbo violine, zato da je nekdo spesnil pesem, ustvaril sliko, napisal večno arijo...

Bojan Štih

Delavski svet bo sprejel plan za letošnje leto, ki prinaša kar nekaj novosti. Kot že vemo, so med našimi osrednjimi nalogami povečevanje produktivnosti, povečevanje izvoza, zmanjševanje stroškov (znotraj tega tudi zmanjševanje števila zaposlenih v režijskih delih), pa še marsikaj. Okvirno nam o planu govori vodja plansko-analitske službe in koordinatorka v računovodskem sektorju, Rozina Kum:

Priprava za zahtevno leto

Znani pogoji, ki vladajo na tržišču in v našem prostoru sploh, so izhodišče za pripravo plana letošnjega leta. Tako izhajamo iz političnega zaostrenih pogojev, ki nam narekujejo usmeritev naših kapacitet bolj v izvoz, saj vemo, da s srbskim in makedonskim trgovom ni računati, pa tudi odcepitvene težnje narekujejo povečevanje izvoza. Ta bo predvsem v dodelavi, ker s klasičnim izvozom nismo konkurenčni. Do sedaj je bil naš izvoz usmerjen na konvertibilna področja, z novo menjavo tudi v Evropi pa se vendarle ponujajo tudi nova tržišča.

Plan torej postavlja osnovne cilje, ki jih lahko strnemo v štiri točke:

- pokrivanje proizvodnih kapacitet na obstoječem nivoju,
- povečan delež izvoza zaradi krčenja plasmaja na domačem trgu,
- število zaposlenih v neposredni proizvodnji ostaja na dosedanjem nivoju, število delavcev v režiji pa bo zmanjšano,
- nujna restriktivna politika pri vseh vrstah porabe in na vseh nivojih.

S tako zastavljenim delom želimo in moramo pokriti proizvodne kapacitete na dosedanjem nivoju, ustvariti akumulacijo v višini rezervnega sklada ter povečati trajni kapital in izboljšati druge kazalce bonitete podjetja.

PROIZVODNJA

Proizvodne minute so postavljene na storilnost 408 minut dnevno po zaposlenem v neposredni proizvodnji. To je za bolniško in druge izpade za 15% znižana možna dnevna kapaciteta.

Pospešeno bo treba povečevati storilnost, predvsem v okoljih, kjer je število proizvodov na zaposlenega pod povprečjem. Cilj tovarne mora biti najmanj takšna proizvodnost na zaposlenega, pri kateri se tovarna stroškovno pokrije. Planirane stroške poslovanja in osebnih dohodkov tovarne pokrijejo pri planiranih proizvodnih kapacitetah.

PRODAJA

Naloga prodaje je tekoče spremljanje povečanja produktivnosti v tovarnah ter zagotavljanje pokritja proizvodnje. Izvoz moramo povečati glede na manjšo kupno moč in na pričakovano zmanjšanje plasmaja naših izdelkov na domačem trgu (srbska blokada zmanjšuje naše prodajno področje doma za okoli 20%). V strukturi domačega trga je pričakovati 40% plasmaja v Sloveniji, 41% na Hrvaškem ter 17% v BiH. Ob tem ostaja nalog za selekcije proizvodov in minimalna vezava zalog, aktivna politika prodajnih cen, zaostrovanje finančne discipline in plačilnih pogojev. Le tako si bomo zagotovili tudi realizacijo planiranih prihodkov.

Izpad domačega trga bomo nadomestili v izvozu, naša usmeritev pa je konvertibilno plačilo. Kratkoročno so ro dodelavni posli, na daljši rok pa to razmišljanje zajema tudi klasičen izvoz. Nujno pa bo iskati tudi nova konvertibilna področja možnega izvoza. Najmočnejše povečanje izvoza je v programu srajc in bluz, nekoliko manjše pa v programu VO. Ob tem je v planu poudarjena naloga iskanja poslov, ki s svojo tehnologijo ne bi povzročali padca produktivnosti in imajo primerno cenovno pokritje.

NABAVA

Nabava bo usklajena s planom predelave. Osnovna usmeritev je iskati po ceni in kvaliteti primerne materiale. Za uvoz osnovnega in pomožnega materiala bomo lahko namenili 60% ustvarjenih deviznih prilivov. Zagotavljati bo treba planirano vezavo zalog in pa kvaliteto uvoženega materiala.

ZAPOSLOVANJE

Naša naloga je čim hitrejša in dolgoročno pocenitev proizvodnje. Zato nas na področju zaposlovanja čaka nekaj nalog. V proizvodnjah ostaja število zaposlenih nespremenjeno, vendar s pogojem, da zaposleni dosegajo

primerne rezultate. Konstantno nedoseganje pričakovanih rezultatov je nesprejemljivo.

Število zaposlenih na neproizvodnih delovnih mestih bo nujno zmanjšano, saj je hitrost na uspešnost prilagajanja ostrejšim gospodarskim razmeram odvisna od stroškov, med katerimi je število režijskih mest eden večjih. Zmanjševanje števila zaposlenih v režiji pa narekuje tudi povečan izvoz na 63% in ožanje domačega trga.

V tovarnah, ki postajajo profitni centri, bodo morali število zaposlenih v režijskih službah uskladiti z možnostjo pokrivanja. V režijskih službah, kjer je predvideno zmanjšanje števila zaposlenih za 20 do 25%, bo do konca februarja pripravljen program reševanja. Vsekakor gre za postopno reševanje, ki bo potekalo skozi celo leto in zaradi tega v tekočem letu še ni pričakovati prihrankov iz tega naslova.

PLAN DELA

Kolektivni dopust traja 21 dni. Za celo podjetje so enotni prosti dnevi od 27. aprila do 5. maja (3 dnevi LD) in od 25. decembra do 31. decembra (4 dnevi LD). Vse tovarne, razen Temenice, bodo koristile večino kolektivnega dopusta v poletnih mesecih. Temenica pa bo koristila kolektivni dopust v času rekonstrukcije tovarne.

PRIHODKI IN ODHODKI

Po sedanjih cenovnih razmerjih bomo ustvarili naše prihodke po naslednji ceni:

s prodajo na domačem trgu — 450.000.000 din
z izvozom — 150.000.000 din
v lastnih prodajalnah — 34.000.000 din

Pri stroških bo veljala restriktivna politika, predvsem pri stroških, ki so v strukturi visoki. Stroški poslovanja so usklajeni na nivo, ki ga pokriva sedanja tržna cena. Sicer pa je zniževanje stroš-

Rozina Kum

kov različno, glede na vsebino teh. V povprečju je znižanje stroškov iz naslova fizične porabe preteklega leta, od 15 do 20%.

V planu je poudarjena in razdeljena odgovornost za izvajanje plana oz. za doseg zastavljenih ciljev.

Sicer pa vodja plansko-analitske službe Rozina Kum poudarja, da letos postavljamo s planom tudi nov obračun rezultatov tovarne. Metodologija ugotavljanja rezultatov poslovanja stopi v veljavo z začetkom leta.

Kot podjetje imamo eno bilanco, rezultate posameznih tovarn bomo ugotavljali interno z metodo, ki je postavljena s planom. Bistvo te je, da so prihodki tovarne odvisni od količine izdelkov in od interne cene. Oblikovani sta dve ceni minute, in sicer ena za program srajc in bluz ter druga za program vrhnjih oblačil. V tej ceni so zajeti tisti stroški in osebni dohodki, ki so evidentirani v tovarni, ter planirana akumulacija.

Novost, ki začne veljati z letošnjim letom, pa je tudi nova obračunska enota maloprodaja. V sklopu te je tudi oddelek po meri v Ljubljani. Ugotavljanje poslovnih rezultatov bo samostojno za enoto kot celoto in tudi za posamezne prodajalne znotraj enote.

Osebni dohodki v tovarnah bodo, kot je zgoraj omenjeno, odvisni od količine izdelkov, ki jih bo tovarna mesečno izdelala oziroma od doseženega rezultata. Osebni dohodki v enoti maloprodaja bodo odvisni od njihovega rezultata (kot enota in kot posamezna prodajalna). Osebni dohodki v upravi pa so odvisni od rezultatov podjetja.

Letos bo program PMPS pod streho

Podjetje, ki želi uspevati v pogojih tržnega gospodarstva, mora tudi na področju organizacije slediti vsem zahtevam tržnega gospodarstva, to pa pomeni, da mora biti organizacija postavljena tako, da je fleksibilna in hitro prilagodljiva spremembam, ki jih narekuje trg. Eden od osnovnih pogojev učinkovite organizacije je učinkovit in zanesljiv informacijski sistem. Sodobni informacijski sistem brez računalniške podpore si je v sodobni organizaciji že nemogoče predstavljati.

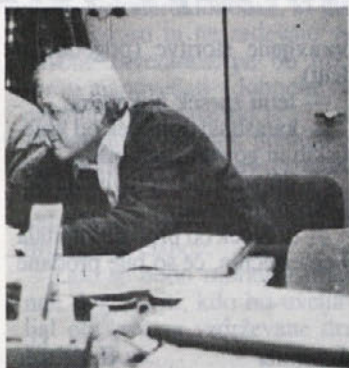
Sodobni informacijski sistem podjetja sestavljajo posamezni podsistemi, ki so povezani v logično celoto, ki predstavlja informacijski sistem podjetja.

V bistvu v upravljanju podjetja potrebujemo naslednje informacijske podsisteme:

- proizvodno-informacijski pod-sistem,
- prodajno-informacijski pod-sistem,
- finančno-računovodski pod-sistem,
- kadrovski pod-sistem.

Vsak od teh štirih podsistemov je po svoje pomemben za normalno funkcioniranje celotnega informacijskega sistema. Kljub vsemu pa lahko rečemo, da je temeljni proizvodni pod-sistem, če lahko obvladujemo proizvodnjo tako po organizacijski kot stroškovni plati, in potem je zelo verjetno, da bomo tudi poslovno uspešni.

Kakšno je trenutno stanje v Labodu?

Danijel Adamič

Tudi Labod, kot vsa ostala podjetja v Sloveniji, ki se že dlje časa ukvarjajo z razvojem računalniško podprtih sistemov, je šel po neki logični poti razvoja informacijskega sistema.

Labodov prodajni in finančno-računovodski pod-sistem je dovolj sodobno zasnovan in predstavlja enega boljših v dolenski regiji, tako da ga je potrebno predvsem vzdrževati in dopoljevati v skladu z razvojem organizacije podjetja.

Težišče nadaljnjega dela na razvoju poslovnega informacijskega sistema bomo usmerili na uvajanje proizvodno-informacijskega podsistema (v nadaljevanju PMPS). PMPS delimo na materialni in tehnološki del.

1. Materialni del pokriva naslednja področja:

- planiranje materialnih potreb,
- kalkulacije in pokalkulacije (materialni del),
- obračun zalog in materialno

knjigovodstvo,

- vodenje naročil materiala,
- obračun delovnih nalogov in razpis materialnih dokumentov.

Trenutno poteka uvajanje za program PŠ, ki bo zaključeno v januarju 1991.

Pri tem moramo poudariti, da so ključno vlogo pri uvajanju odigrali

sodelavci priprave dela, nabave, AOP in skladišča v strokovnih službah, ki bi se jim rad ob tej priložnosti zahvalil za uspešno sodelovanje. Enako pa se zahvaljujem generalnemu direktorju, tehničnemu in komercialnemu direktorju za podporo pri uvajanju, ko je bilo to potrebno.

Nadaljnje funkcioniranje PMPS

V Temenici bodo letošnji dopust prilagodili času rekonstrukcije v proizvodnji. Pričakovati je, da bodo tako že maja doma, v poletnih mesecih pa jim lahko le zaželimo, da bi novosti prinesle boljše delovne pogoje, ki bodo premagovali vročino.

Vodje vzdrževalcev iz naših tovarn so se sestali v razvojni službi, tema sestanka pa je bila usklajevanje plana rezervnih delov za letošnje leto. Čakalo jih je obsežno delo, cilj tega pa je optimalna nabava rezervnih delov, ki bo omogočala tekoče delo ob primernih — racionalnih zalogah.

pa je odvisno predvsem od discipliniranega in doslednega izvajanja vseh potrebnih aktivnosti vseh udeležencev in pa od učinkovitega in doslednega nadzora operativnih vodij.

Naslednja faza bo uvajanje materialnega dela PMPS za program VO. Z uvajanjem bomo pričeli v januarju 1991, predvidoma pa zaključili v drugi polovici leta 1991.

S tem pa bi tudi zaključili uvajanje materialnega dela PMPS.

Tehnološki del PMPS planiramo, da bi pripravili v prvi polovici 1991 leta, do te faze, da bi lahko pričeli z uvajanjem v drugi polovici letošnjega leta. Za letošnje leto planiramo še pričetek na razvoju kadrovskega podsistema, z uvajanjem pa bi pričeli v letu 1992.

O nadaljnjem razvoju in tekoči problematiki pri razvoju informacijskega sistema vas bomo skušali v bodoče bolj uradno informirati v našem informativnem glasilu.

Danijel Adamič

Kaj naj bi kot posamezniki vedeli o novostih v davčni politiki:

Naslednje leto bomo vlagali davčne napovedi za leto 1991

Ob koncu leta je Skupščina R Slovenije sprejela paket zakonov, ki urejajo sistem obdavčevanja v letu 1991. Med temi zakoni je Zakon o dohodnini tisti, ki zajema kot davčne obveznike praktično vse fizične osebe, ki ustvarjajo dohodke in imajo stalno bivališče v Sloveniji, za nekatere

vrste dohodnine pa tudi osebe izven R Slovenije.

V osnovo za dohodnino se všteto:

- letni znesek bruto osebnega dohodka, zmanjšan za plačane prispevke za socialno varnost
- prejemi za priložnostno

opravljene storitve (pogodbe o delu)

- letni znesek pokojnine
- katastrski dohodek od kmetijskih in gozdnih zemljišč
- dobiček od opravljanja dejavnosti (obrtniki)
- dobiček od prodaje kapitala (nepremičnin, če so bile prodane

hodki od izumov in tehničnih izboljšav).

Osnova za dohodnino se zmanjša za:

1. znesek sredstev za nakup vrednostnih papirjev (dolgoročnih);
2. znesek sredstev, vloženih v osnovna sredstva (pri obrtnikih);
3. reinvestirani del dobička od dolgoročnih vrednostnih papirjev;
4. znesek sredstev za nakup ali gradnjo stanovanjske hiše ali stanovanja in vzdrževanje teh objektov;
5. znesek sredstev, vloženih v gradnjo novih hidroelektrarn, varstva okolja in varčevanje z energijo;
6. sredstva, vložena v obnovo in vzdrževanje kulturnih in zgodovinskih spomenikov, če je davčni zavezanec njihov lastnik;
7. znesek sredstev, vloženih v nakup zdravih, zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov, zdravljenja v zdravstvenih zavodih in zdraviliščih, seveda z napotnico;
8. znesek sredstev za izobraževanje ob delu;
9. znesek sredstev za znanstvenoraziskovalno dejavnost in razvojno dejavnost (oprema, projekti itd.);

A. IZRAČUN PRISPEVKOV IN DAVKA OD MESEČNEGA OD

	I. primer	II. primer
1. Sedanji bruto OD	8.249,20	13.664,20
2. Sedanji neto OD	4.597,20	7.615,00
3. Novi bruto OD (zap. št. 1 x 90,40)	7.457,30	12.352,40
4. Prispevki za IPZ 14,40	1.073,80	1.778,70
5. Prispevek za zdrav. varstvo 6,60%	492,20	815,20
6. Prisp. za zdrav. var. občin. 0,66%	49,20	81,50
7. Prisp. za zaposlovanje 1,70%	126,80	210,00
8. Skupaj prispevki iz OD 23,36% (od 4 do 7)	1.742,00	2.885,40
9. Osnova za davek (BOD pod zap št. 3)	7.457,30	12.352,40
10. Zmanjšanje davčne osnove za:		
— 1 vzdrževanega druž. člana 10%	745,70	—
2 in več vzdrževanih članov 15%	—	—
11. Osnova za davek iz OD (9—10)	6.711,60	12.352,40
12. Obračun davka po lestvici		
— spodnji	12% 805,40	12% 934,40
— zgornji	—	22% 1.004,40
skupaj davek	805,40	1.938,80
13. Prispevki in davek (8+12)	2.547,40	4.824,30
14. NOVI ČISTI OD (3—13)	4.909,90	7.528,20

B. LESTVICA ZA IZRAČUN DAVKA OD OSEBNIH DOHODKOV (15. člen)

Če je osnova poprečnega mesečnega osebnega pretpreteklega meseca zaposlenih v Sloveniji nad do znaša davek

nad	do	znaša davek
80%	160%	80% popr. OD x 12% + 22% nad 80% popr. OD
160%	240%	80% popr. OD x 34½ + 25% nad 160% popr. OD
240%	—	80% popr. OD x 59% + 30% nad 240% popr. OD

Povprečni republiški BOD 9734
80% tega BOD 7787

C. IZRAČUN DOHODNINE

	I.	II.
1. Letni bruto OD, zmanjšan za prispevke	68.583,60	113.604,00
2. V tem primeru delavci nimajo drugih prejemkov kot OD in je znesek pod zap. št. 1 osnova za dohodnino, drugače pa se drugi dohodki prištejejo k osebnemu dohodku	—	—
3. Olajšave za vzdrževane družinske člane		
— za enega vzdrževanega člana 8% povpr. let. republ. OD	9.344,00	—
— za dva vzdrževana člana 18% povpr. rep. OD	—	—
4. Največje možno zmanjšanje (upoštevamo, da bo davčni zavezanec zbral maksimalnih možnih 10% po 7. členu zakona)	6.858,40	11.360,40
5. Zmanjšana osnova za dohodnino (1—3—4)	52.381,20	102.343,60
8. Dohodnina po lestvici		
— 19%	9.952,40	—
— 11.400 do 60.000 + 28% za 42.343,60	—	23.256,20
9. Že plačani davki med letom (805,40 x 12)	9.652,80	23.265,60
10. RAZLIKA ZA DOPLAČILO	299,60	9,40

pred potekom desetih let od pridobitve in premoženja, ki so vredne več kot povprečni OD v Sloveniji v preteklem letu in so prodane v dveh letih po pridobitvi ter od prodaje vrednostnih papirjev)

- obresti na dana posojila
- dohodki, doseženi z udeležbo pri dobičku
- dohodki od najemnin
- dohodki od premoženjskih pravic (avtorski honorarji, pri-

10. znesek sredstev za nakup knjig in učnih pripomočkov s področja umetnosti, znanosti, kulture izobraževanja in vzgoje ter športa in umetniških del;

11. plačane članarine političnim strankam in sindikatom;

12. plačane prostovoljne denarne prispevke in davke za humanitarne, kulturne, zdravstvene, športne, ekološke in religiozne namene;

13. plačane zneske samopri-
spevka;

14. letni poprečni osebni dohodki zaposlenih v PS invalidom s 100% telesno okvaro;

15. 8% poprečnega OD v Sloveniji, za občane, starejše od 65 let.

Zmanjšanja, navedena v točkah od 1 do 13, lahko skupaj znašajo največ 10% od osnove za dohodnino.

Vsa zgoraj navedena zmanjšanja bo treba dokazovati z dokumenti, zato ne bo odveč, če vas opozorimo, da račune za te namene hranite.

Olajšave za zavezanca, ki vzdržujejo družinske člane so sledeče:

— za prvega otroka 8% poprečnega OD v Sloveniji, za vsakega nadaljnjega otroka pa se olajšava poveča za 2% navedenega OD (10%, 12% itd.)

— za otroke, ki nadaljujejo šolanje izven kraja prebivališča pa se olajšava poveča še za 4% letnega OD v RS

— za otroka, motenega v telesnem in duševnem razvoju ali trajno nezmožnega za delo pa se olajšava poveča za 20 — 50%

Glede olajšav so v zakonu navedena določila, kaj so vzdrževani družinski člani, kot tudi specifičnosti posameznih davčnih zavezancev, za kar lahko dobite podrobne informacije za vsak primer posebej.

Davčne napovedi za dohodniko bomo za leto 1991 morali vložiti do 30. junija naslednjega leta, med letom pa bomo plačevali akontacije dohodnine v obliki

davka od osebnih prejemkov, davka od kmetijske dejavnosti, davka od premoženjskih pravic in davka od gospodarske dejavnosti. Nekateri dohodke, ki niso tako pogosti in ne zadevajo vse davčne zavezance, pa bo treba sproti napovedati (dohodke od najemnin, kapitala ipd.)

Davke od osebnih prejemkov bo med letom nakazoval izplačevalec in pri tem že delno upošteval olajšave zaradi vzdrževanih družinskih članov.

Zato se bodo morali v družinah dogovoriti, kdo bo uveljavljal olajšave za vzdrževane družinske člane.

V tabelah A, B, C in D vam posredujemo izračun osebnega dohodka po novem za dva delavca in primer izračunane dohodnine na podlagi tega osebnega dohodka.

D. LESTVICA ZA IZRAČUN DOHODNINE

Če je letna osnova din nad	do	znaša davek din	19%	28% nad	35% nad	40% nad	45% nad	din
60.000	120.000	11.400 +	28% nad 60.000					
120.000	240.000	28.200 +	35% nad 120.000					
240.000	480.000	70.200 +	40% nad 240.000					
480.000		166.200 +	45% nad 480.000					

LETNI POVPREČNI REPUBLIŠKI BOD 116.808

Pripravila Sonja Kastelic

Črtna koda — vpogled na tržišče

Črtna koda se je v svetu pa tudi pri nas že dodobra uveljavila. Vemo, da je za vstopnico v Evropo 92 ta tudi pogoj. Zakaj je tej obliki označevanja izdelkov dana tolikšna pozornost?

Za proizvajalca je raziskava tržišča ena ključnih osnov za usmerjanje svojega dela, načina ponudbe, pravočasnih poslovnih odločitev. Vendar tržne raziskave narekujejo strokovnjake, čas, denar. Del vpogleda v tržišče pa nudi črna koda, saj z odčitanci podatkov lahko v nekaj urah, in to tekoče dnevno, pride proizvajalec (še pred njim pa seveda trgovec) do podatka, koliko in kje se kaj prodaja. Od tu dalje je treba ugotoviti, zakaj, kar lahko zvedo tudi prek črtnih kode. Ta odčituje namreč tudi kreditne kartice, zato je tako možna tudi analiza potrošnikov in ne le izdelkov.

Pritisk na tržišče je v svetu ogromen in cela mašinerija je podrejena cilju: priti in obdržati se v središču zanimanja kupcev. Osnovno vprašanje pri tem je, ali tisto, kar prodajate, ljudje hočejo kupiti? In kakšna je naša primerjalna prednost pri tem. Pravzaprav se vse začne in konča pri štirih postavkah — izdelek, cena, tržno mesto in promocija. Zato trženje ne pomeni, kot se pogosto zmotno misli, le umetnost, kako se znebiti zaloga. V resnici gre za to, kako izdelati to, kar potrošniki potrebujejo, hočejo kupiti.

Potrošnik je kralj

Podjetja, ki jim potrebe kralja niso kaj dosti mar, nimajo prihodnosti. Prislusniti potrošniku torej na eni strani in pritegniti pozornost trga na drugi strani. To sta dva mejna nosilca trženja. Zato tudi cveto kot gobe po dežju službe za stike z javnostjo. Te imajo v svoji domeni stike tako s kupci kot tudi z dobavitelji na eni strani ter stike z domačo publiko, z delavci torej, na drugi. V ta namen nastajajo raznorazne publikacije, s točno definiranim naslovom. Ve se, komu kaj in kako povemo. Za ene in druge pa je pomembna podoba podjetja. Za delavce v njem zato, da bi začutili večjo povezanost, da bi bili v tem podjetju bolj zadovoljni in bi tako boljše in več delali, za tujo javnost zaradi pritegovanja pozornosti, simpatij, vzbujanja želja. Danes ni dovolj, da je na vratih napisano ime podjetja.

Konferenca potnikov je ena redkih priložnosti, da se naši trgovski zastopniki zbero in izmenjajo mnenja in izkušnje.

Labod ima ugled na tržišču

Vsako leto se je v januarju srečajo naši trgovski zastopniki. Ker so »z vseh vetrov«, je to ena redkejših priložnosti za skupen pogovor.

Kot leta poprej, so tudi tokrat opozorili na nekaj slabosti, ki jih na terenu še toliko bolj občutijo ob vse ostrejši konkurenci. Menijo, da se v Labodu prepočasi prilagajamo, da se

prepočasi spreminjamo. Ko pa že posežemo po ukrepih, so ti prepogosto linearni. Kot pravijo trgovski zastopniki, se sicer nujne restrikcije ne bi smele odražati pri nastopu podjetja navzven, do kupcev in poslovnih partnerjev. Pravijo, da imajo premalo propagandnega materiala, ki je za današnji čas nujen. Pritoževali so se

Kot uvele igralk

Danes se obnašajo podjetja kot uvele igralk, ki si barvajo lase, prestajajo kozmetične operacije in podobno, samo da bi bile bolj seksi. Da bi bile bolj všeč uslužbencem, delničarjem, kupcem, spreminjajo svojo podobo, imena, obliko. Identiteta podjetja je torej še kako pomembna zadeva in stiki z javnostjo so kot kozmetični kirurgi pri tej nič lahki in pravzaprav usodni nalogi.

Blagovna znamka je porok

Pravijo, da v svetu od desetih novih izdelkov spodleti kar devet. Tržne usmeritve zato uveljavljajo geslo — misli globalno, deluj lokalno. Elastičnost, odzivnost na trg, prilagodljivost, znotraj tega pa zdrava pamet in nenadomestljive izkušnje še vedno največ veljajo. Za večino vseh prisotnih na trgu (če izvzamemo tako uveljavljene, kot so Coca-cola, Marlboro in še kdo) velja, kako preživeti, in zato gre večina energije v obrambo trga, kako se obdržati, če nimaš uveljavljene znamke. Za razvoj nove je potrebno ogromno denarja in veliko znanja ter poguma, saj je rizik velik. Zato nekatera svetovna podjetja raje nekajkrat preplačajo nakup znamke, saj je tudi astronomska cena za to cenejša kot ustvarjanje nove znamke. Tako je Nestle plačal 4,5 milijarde dolarjev za nakup priznanega posladka After Eight, kar je petkratna realna vrednost.

Tudi mi smo na tem svetu

Tako tečejo te nemirne in nepredvidljive reke trženja po svetu, pa tudi pri nas je konkurenca in poslovnost že blizu teh trendov. Zato ni nikoli preveč, če se vprašamo, kakšen je naš izdelek, kakšna je njegova cena, kje je naše tržno mesto in kakšne so promocije naših tržnih proizvodov? Kakšen je naš odnos do kupca, kakšen je naš odnos do nas samih? In še za konec, kakšna so naša znanja, da bi lahko vsemu temu zadostili?

(povzetek po Media Marketing)

tudi nad premajhnim številom izvodov kolekcije. Letos smo kolekcijo za jesen-zimo 1991-92 izdelali v štirih primerih, prejšnja leta v petih. Pa še to je bilo komaj dovolj za primerno predstavitev ob zaključevanjih. Ostrejša razmere narekujejo na trgu intenzivnejši pristop, česar ne spodbujamo s takimi odločitvami.

In če prislunemo drugi strani tega omizja, je treba najprej opozoriti na dolžnosti, ki jih naši trgovski zastopniki v sklopu svojega dela kaj težko izvajajo. Gre za plačevanje prodanega blaga, za kar je zadolžen tudi potnik.

Mešanje politike v gospodarjenje je tudi dodalo svoje. Tako smo bili že drugi postavljeni pred srbsko blokado, kar postavlja srbsko in pa makedonsko tržišče pod vprašaj. Če ne bosta ti dve tržišči aktivirani, bo v bodoče vprašljiva zaposlenost naših trgovskih predstavnikov na tem področju. Vendar pa je glavni direktor, ki se je konference udeležil, poudaril, da nas politika ne zanima, ampak izključno trg. Tam, kjer bomo naše izdelke prodajali in jih bodo kupci plačevali, tja bodo usmerjene naše sile,

tam so naša interesna področja. Samo tržišče bo narekovalo naša pota.

In prav to tržišče se vse bolj krči. Potniki so opozarjali na nižanje kupne moči. Vse več podjetij je v stečaju, vse več je upokojenecv, tudi takih s predčasno, torej manjšo pokojnino. Vse več je nezaposlenih. Torej potrošnikov za naše izdelke je vse manj. Vendar je treba biti na tako težko situaciji zahtevajo vse manjše serije, vse boljše izdelke, kar pa pomeni podraženo proizvodnjo. V tej smeri se bo treba truditi dalje in ustreči kupcem, ki poznajo Labod, in ki ga cenijo.

Prav v imenu Laboda imamo največji kapital. Na tej osnovi je vendarle moč optimistično gledati naprej, toda le, če se bodo mnoge notranje slabosti in relacije izboljšale in se bomo v celoti približali kvaliteti in ugledu tega imena.

Kako je z delavci, ki norme ne dosegajo?

Na seji konference sindikata, ki je bila konec leta, je bilo izpostavljeno tudi vprašanje legalnosti sklepa, ki so ga sprejeli v nekaterih tovarnah glede delavcev z daljšim oz. konstantnim nedoseganjem norme. Za te delavce je bilo rečeno, da imajo tri mesece časa za učvrstitev svojih rezultatov, sicer delovnega mesta ne bodo mogli obdržati.

Slab rezultat posameznika seveda vpliva na rezultat brigade, tovarne in seveda posredno podjetja. Nekajkrat so bile že na takih in drugačnih sestankih zapisane naloge v zvezi z iskanjem rešitev. Organizatorji dela se gotovo zavedajo, da je osebni rezultat v veliki meri odvisen od prizadevanosti samega delavca, v celoti pa vendarle ne samo od njega. Kako je porazdeljeno kakšno delo, koliko je menjav operacij itd! Vsako delo tudi ne »leži« vsakemu; kako torej poiskati delo, na katerem bo posameznik dosegel optimalen rezultat.

Vendarle pa analiza vseh možnih vplivov na osebni rezultat ni potrebna tam, kjer je neprizadevanje delavca očitno. Kjer gre za pogosto zapuščenje delovnega prostora, za izostanke, za klepetanje in podobno. Pri tako namenskem izgubljanju minut

in usmerjanju sil v druge namene, ki ga spremljajo stalni nizki rezultati, gotovo ni več kaj dosti razglabljati.

Vendar je bil problem na konferenci sindikata izpostavljen iz drugega konca. Ali je bilo za posameznika dovolj storjenega, da bi vendarle dosegel primeren rezultat? So organizatorji dela dovolj dosledni pri svojem delu, ali gre morda za kakšne šikane in namensko onemogočanje delavca, kar posledično seveda rojeva pri prizadetem slabše rezultate in nezaupanje samega vase in okolice vanj.

Ko govorimo o presežkih, bodo gotovo tudi delavci s slabimi oz. povprečnimi rezultati v samih proizvodnjah pod vprašajem. Kot vemo, ni več vnaprej zagotovljenega delovnega mesta, ampak se je treba zanj potruditi s primernim delom in prizadevanjem. In to na vseh nivojih, pri čemer ne bi smel biti toleriran nihče, kot tudi ne nihče »po krivem obsojen«.

In če se vrnemo k osnovnemu vprašanju — ali je tak sklep legalen, veljaven, je treba ugotoviti, da je. Saj je direktor tisti, ki je dolžan zagotavljati primerne rezultate, in ki ima moč tudi vplivati na pogoje za doseganje le—teh.

Na ljubljanskem sejmu mode nas je obiskal g. Walter Wolf in pohvalil srajce z njegovo blagovno znamko. Naslednji dan je obiskal tudi naše podjetje v Novem mestu. Beseda je tokrat tekla o nadaljnjem sodelovanju. Letos bomo tako z blagovno znamko WW izdelali 70.000 srajc (lani smo jih le nekoliko manj). G. Wolf je bil navdušen nad vzorci srajc WW, namenjenih poslovnemu svetu. Ločna je izdelala 230 vzorcev, ki jih je g. Wolf razdelil med ugledne osebnosti po Sloveniji in Jugoslaviji, pa tudi tujim predstavnikom. Kot kaže se bo srajca za poslovneže z znamko WW lepo uveljavila v krogih, ki nosijo le najboljše. Sicer pa se bodo vsi štirje proizvajalci izdelkov z zaščitnim znakom WW (Labod, Krka, T. t. Rovinj in Toko) organizirali v pool. Letos bo pripravljen skupni reklamni film vseh nosilcev znaka WW, ki naj bi tudi v bodoče skupno nastopali v reklamnih akcijah.

Sodelujte z nami

V Libni bomo letos ob prazniku podjetja že desetič priredili razstavo ročnih del naših delavk in upokojenk. Kot smo vsa ta leta poročali, se nam je pridružila tudi Lisca iz Senovega, in tako smo na tem delu naše domovine izmenično prirejali razstave enkrat v Labodu, drugič v Lisci. Vedno smo imenovali tudi komisijo, ki je dela ocenila in jih tudi nagradila. Prireditev je iz leta v leto postajala bolj odmevna.

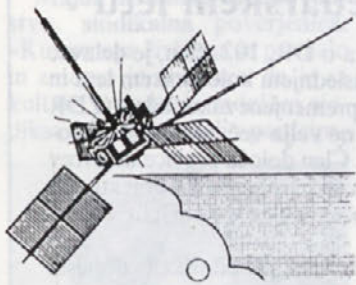
Ker letos praznujemo okroglo obletnico, smo se odločili, da k sodelovanju povabimo tudi ostale dele Laboda. Zato vas prisrčno vabimo, da tisti, ki radi doma ustvarjate s svojimi rokami, svoja ročna dela pošljete na našo razstavo. Vsi upokojenici, vsi delavci Laboda pa tudi naši štipendisti, odločite se in pošljite svoje izdelke na naš naslov: Labod, tovarna Libna, Krško.

Ne bo vam žal, če se boste odzvali našemu vabilu. Kot vedno do sedaj je vsak udeleženec prejel spominsko darilo, nagrajena dela pa še dodatno nagrado. Povabljeni boste tudi na zaključno slovesnost, zato ne odlašajte, saj čas hitro beži. Vaša dela pričakujemo do konca februarja — sprejemamo pa pletenine, vezenje, gobeline, pa tudi druga ročna dela, s katerimi si krajšate čas, hladite živce in izražate svojo fantazijo.

Še enkrat: prisrčno vabljeni vsi — delavci, upokojenici in štipendisti!

Sindikata Libne

Kotiček za ustvarjalnost

Kako si je nov sestav komisije za inovacije zamislil svoje delo, saj izkušnje iz preteklih obdobij govore o tem, da labodovci nismo kaj dosti inovativni in potrebujemo krepke spodbude?

Nace Praznik: »Naša petčlanska komisija je imela do sedaj sicer šele dve seji, vendar smo pregledali nekaj pobud in tudi sami dodali svoja razmišljanja v smislu racionalizacije poslovanja. Za tiste prave inovativne predloge pa bomo morali v bodoče pripraviti kar usmerjene razpise. Tako bomo edino lahko spodbudili pravo kreativno razmišljanje in morda prek tega dosegli premike. Zavedamo pa se, da bo to težko. Naša ugotovitev je, da je možnost nagrajevanja inovacij in koristnih predlogov pri nas preskromno zastavljena in tako se delavcem ne splača, pogojno rečeno, spoprijemati se z velikimi vprašanji, ki zahtevajo razumevanje okolja in končno tudi spodbude vodilnih, kar, kot tudi vemo, ni lahko doseči. Tako si inovator lahko povzroči več težav kot pa dobrega, saj končna nagrada ne pomeni prave motivacije za raziskovalno delo.«

O teh zaviralnih momentih govorimo že vsa leta. Torej kaj dosti nismo napredovali, kar gre kot očitek organizatorjem dela, vodjem.

Nace Praznik: »Gotovo bi morali vodje v svojih službah najprej skrbeti za premike, sami razmišljati o izboljšavah in predvsem prisluhniti pobudam delavcev. Ker prvega ni dovolj, je seveda tudi drugo težko spodbujati. V razmišljanju potrebujemo spremembe. Menim, da bi vsak vodilni delavec enostavno moral delati inovativno,

Pogovor s predsednikom komisije za inovacije Nacetom Praznikom

ne pa, da se kot plota vsi po vrsti držimo ustaljenih poti.«

Dosedanji predlogi, razen z izjemo inovacije Janeza Marolta, niso bile kaj dosti uporabne pa tudi izvirne ne. Kar pa je že bilo dobrih predlogov, niso doživeli realizacije. Zakaj?

Nace Praznik: »Večina dosedanjih predlogov je bila tako enostavnih, da o njih ni vredno posebej govoriti, razen v smislu spodbujanja odzivnosti. Inovacija Janeza Marolta pa bi gotovo morala doseči potrditev tudi izven Labodovih zidov. Je edini pravi inovator. Nekaj, kot rečeno, pobud pa je sprejemljivih, toda za realizacijo bo treba počakati ugodnih trenutkov. Nekaj zanimivih predlogov je bilo objavljenih tudi v zadnji številki našega časopisa, toda zahtevajo posebno obdelavo, kar pa gre pri nas bolj počasi.«

Kakšna pa so bila razmišljanja komisije, ki ste jih omenili na začetku pogovora?

Nace Praznik: »Šlo je bolj za po-

govore in ugotavljanja, kje nam nepotrebno odhaja denar. Govorili smo o naših neizkoriščenih počitniških kapacitetah, ki bi jih lahko dali v najem, pa o Sromljah, ki pomenijo ogromen strošek, ki se iz leta v leto ponavlja, ukrepamo pa ne. Tudi o velikih zalogah pomožnega materiala, ki nam ostaja in ki ga letno ob inventurah odpisujemo, smo govorili. Menili smo, da bi ga lahko odprodali kateremu od naših kadrovskih presežkov, ki bi sam uredil prodajalno v tem smislu. Zavedamo se, da to niso inovacije, da gre bolj za razmišljanja, kako v teh težkih časih prihraniti kak dinar. Toda naši predlogi niso naleteli na odziv. Sploh pa je težko ločiti, do kje je kaj koristen predlog, ki sodi v obravnavo komisije, in kaj je redno delo, ki bi bilo nagrajeno z mesečnim osebnim dohodkom. V tem kontekstu je tudi oblikovanje etiket za moške srajce Amadeus in Lokvanj za ženska oblačila. Strinjamo se, da je treba dodatno delo nagraditi, v sklopu česa, je pa drugo vprašanje.«

Odzivnost in zainteresiranost je to-

Nace Praznik — predsednik inovacijske komisije meni, da bo treba razpise za spodbujanje inovacijske dejavnosti pri nas usmerjati po posameznih delih proizvodnega in poslovnega procesa.

rej glavni problem. Ga bo moč premagati, ste optimist pri tem?

Nace Praznik: »Morda ga bomo, sicer bomo na tem pomembnem področju še bolj zaostali, kot smo že. Prepričan sem, da je med ljudmi veliko idej, da imamo vsi skupaj resen odnos do dela, vendar premalo posluha za priznanje in za nagrado.

Obljuba dela dolg. Ob dnevu krvodajalcev je bilo tem obljubljeno, da bomo tudi v Labodu — tako kot mnogokje drugje — njihovo humanost tudi mi nagradili z izdelkom. Tega so prejeli ob koncu leta na majhni slovesnosti. V pogovoru so ponovno opozorili na vprašanje števila prostih dni ob odvzemu krvi in števila dodatnih dni letnega dopusta. Krvodajalci so menili, da je ta dejavnost pri nas še vedno premalo cenjena, saj se ne zavedamo dovolj dragocenosti darovane krvi. Na posnetku del slavnostnega omizja s predsednikom aktiva krvodajalcev v novomeškem delu Laboda, Tonjem Pekoljem (prvi levo).

labod

O naši kulturi

Kje so tiste stezice

Kje je naša kultura, se sprašujemo zadnje čase tisti, ki vendarle pogrešamo tudi ta, nekoč precej izrazit utrip Labotlovih delovnih okolij. Spomnimo se ne le našega extempora, ampak tudi mnogih drugih prireditev, ki smo jim vedno dodali kulturni, umetniški navdih. Obeleževali smo raznorazne datume in vedno smo ob tem pripeljali medse ugledne igralce, glasbenike, slikarje itd. Ne-koč tudi ni bilo potrebno čakati za organizacijo razstave na nek določen datum, ampak je naša razstavna dejavnost (ne le v novomeškem delu Laboda) kazala, da se bo razcvetela v stalno obliko kulturnega delovanja.

Pa tudi lastno ustvarjalnost smo gojili. V Delti in v Libni sta delovali folklorni skupini, v Libni je zelo uspešno pel naš pevski zbor. Ljubljana je imela prijetno dramsko mladinsko skupino, naši delavci so bili aktivni v raznih kulturnih društvih, pa še kaj smo verjetno spustili.

Zadnje čase pa je vsega tega vse manj. Na eni strani nas ovira vse manj denarja, na drugi vse manj časa. »Vendar je to kaj slab izgovor,« razmišlja direktor Libne, ki se je te dni pred slovenskim kulturnim praznikom zamislil o časih, ko smo tako uspešno gojili peje, ples, slikarske razstave, obiske umetniških skupin. »Radi rečemo, da je kultura predraga, vendar se ne zavedamo, da je kul-

tura tudi duševna hrana. Zelo smo jo obubožali, ker menimo, da so le veliki denarji za ta namen, ne da bi se zavedali, da bi se dalo pestrejše kulturno življenje vpeljati tudi z malo denarja, vendar z veliko dobre volje in truda. Poleg tega smo delavci preskopi pri izdatkih za kulturo. Neradi sežemo v žep za kakšen kulturni užitek, za druge, predvsem veseljaške, pa dinar ni več tako vprašanje. Dolgoročne posledice bo imel ta naš mačehovski odnos do kulture. Posledice se bodo odražale v naših medsebojnih odnosih, v osebostnem stagniranju ljudi,« pravi Edo Komočar, ki dodaja, da je za tovarno, ki dela v dveh izmenah, nadaljevanje dela pevskega zbora in folklorne skupine skoraj nemogoče. Da je prav zaradi izmenskega dela utihnil njihov pevski zbor in zastal korak njihove folklorne skupine.

Prav je, da se o vlogi kulture zamislimo intenzivneje vsaj enkrat na leto. Da prisluhnemo njeni globoki vlogi, ki plemeniti ljudi, kar je v tem grobem času še toliko potrebnejše. Toda kaj, ko je tolikokrat slišati zgražanje, češ za kulturo bi dajali, ko skoraj jesti ni kaj! Da, zavesti se bo treba, da smo ljudje, da je tako kot kruh, voda in sonce potrebna za našo rast in razvoj tudi kultura, če hočemo biti ljudje v pravem in plemenitem pomenu te besede.

Izraba letnega dopusta v naslednjem koledarskem letu

Po zadnjih določenih Pravilnika o DR, 102. člen, je delavec lahko izrabil LD nad 12 dni v naslednjem koledarskem letu in sicer do konca februarja. Zaradi spremenjene zakonodaje (ZDR U.I. RS 14/90), člen pravilnika ne velja več, ampak se neposredno uporablja 58. člen ZDR. Člen določa pravice delavcev do izrabe letnega dopusta, ki ga le-ti iz upravičenih objektivnih vzrokov niso mogli izrabiti v tekočem koledarskem letu. Takساطivo so določeni primeri:

— odsotnost z dela zaradi bolezni ali porodniškega dopusta ter

— dopust za nego in varstvo otroka.

Zaradi teh lahko takšen delavec ves ali preostali del letnega dopusta izrabi do 30. junija naslednjega koledarskega leta, ki je določen kot skrajni rok. Ta določba zakona je prisilne narave in se uporablja neposredno.

M.N.

Dobra in lepo pripravljena hrana

V hotelu Metropol v Novem mestu so se pod pokroviteljstvom gospodarske zbornice predstavili nekateri najvidnejši proizvajalci hrane ter najboljše kuharji preteklega leta. Na svojo predstavitev so povabili predstavnike menz v podjetjih in obljubili tudi novosti v smislu cenejše in boljše prehrane tudi v podjetjih.

Pogled na lepo aranžirane jedi je bil zelo lep, pravita Lili Imamovič, ki se je udeležila predstavitve z novomeške strani Laboda, in Irena Novak iz Libne. »Toda za našo rabo ni bilo kaj prida videti, saj so se prizvajalci predstavili predvsem s specialitetmi in priboljški, kakršnih se z omenjenih denarjem v podjetjih gotovo ne moremo privoščiti za malice,« pripovedujeta. Toda gotovo je obisk dal veliko idej za morebitne slovesnosti, za posebne priložnosti, ko ni dovolj le dobra hrana, ampak mora biti ta tudi primerno aranžirana, prijetno ponujena.

»Po začetnih hladnih jedeh so bile na vrsti juhe in predjedi, in seveda glavne jedi, pri obeh pa so prevladovale ribe in morski sadeži sploh. Veliko je bilo premalo upoštevanih in podcenjenih testenin, rižot na vse možne načine, solat, ki jim tudi ne dajemo prave vsebine, pa še kaj. Za pokušino je bilo tudi precej ekzotičnega sadja in pa pripravljene sladice, sladkane z natrenom. Od racionalizacij je bilo ponujene precej soje, ki ima visoko biološko vrednost, toda za okus naših delavk gotovo ni tako sprejem-

Lili Imamovič iz novomeške kuhinje (na posnetku) in Irena Novak iz Libne sta se udeležili predstavitve jedi v Metropolu. Veliko lepega in dobrega sta videli in okusili, toda kaj malo predstavljenega je uporabnega v tovarniških menzah.

ljiva kot jedi, ki smo jih navajeni,« razmišlja Lili.

Predstavitve je bila torej za same menze manj uporabna, pomenila pa je svežino pri idejah za svečane priložnosti, za katere bo, upajmo, tudi še prišel čas.

Vprašanje — odgovor

Vprašanje: Kako je s plačevanjem zdravil?

Po novem letu je marsikoga presenetil nov način plačevanja zdravil. Kljub temu da je bilo prek javnih medijev napovedanih nekaj sprememb, ne vemo točno, kakšne te so in za koga veljajo. Zato je marsikatera mamica osupla, ko sliši, da je treba tudi zdravila za otroke plačati. Kako je s temi neprijetnimi novostmi?

Odgovor sem poiskala pri vodji novomeških lekarn, mag. Deličevi, ki pojasnjuje, da so glede plačevanja zdravila razdeljena v tri skupine. V prvi skupini (pozitivna lista), kjer najdemo tudi vsa mazila, kapljice in podobna zdravila, za nikogar ne velja nobena olajšava. Tudi za otroke ne. Torej ta zdravila je treba plačati v celoti po njihovi veljavni ceni. Druga skupina se imenuje mejna in v njej so

zdravila, za katera pacient plača 50% cene, ostalo je v participaciji. Tretja skupina pa je skupina zdravil, kjer veljajo pravila, kot smo jih bili navajeni do sedaj, s tem seveda, da je participacija (recept) 30 din. Ta cena je trenutna in lahko pričakujemo še kakšno spremembo.

Torej ne čudite se, če boste ob receptu za zdravila, ki jih je zdravnik predpisal vašemu otroku, morali odšteti tudi znaten znesek, če je med temi tudi kaj takih, ki sodijo na pozitivno listo. Kot rečeno, pri tej za nikogar ni nobenih olajšav. To povzroča v lekarnah precej preglavic in dolge čakalne vrste. Tudi uslužbenci lekarn morajo najprej — po seznamu seveda — ugotoviti, v katero skupino predpisano zdravilo sodi, in znotraj te, ali gre za plačilo v celoti ali za polovično plačilo, ugotoviti še ceno zdravila. Za vse nas torej precej novosti in tudi precej težav.

Naša mnenja o — kulturnem življenju v Labodu

Majda Kramar, računovodstvo, sindikalna poverjenica: »Kulturnega življenja je premalo in zmotno je misljenje, da je za kulturo v podjetju zadolžen sindikat. Mi smo skušali s participa-

cijo spodbujati večji obisk naših delavcev na raznih gledaliških in glasbenih predstavah. Sicer pa menim, da kulturno življenje mora postati del politike podjetja in zato negovanje tega bolj sodi v kadrovske službe. Vsekakor pa je kultura področje, ki bi ga morali

negovati, bolj skrbeti zanj, ga spodbujati in se prav načrtno lotevati teh nalog.«

Valči Arko, računovodstvo: »Pred dvajsetimi leti, ko sem prišla v Labod, je bilo kulturno pa tudi športno življenje veliko bolj izrazito. Časi so taki, da je vse to usahnilo. To pa vsekakor ni prav. Pogrešamo kulturnega življenja,

kar se pozna tudi v naših medsebojnih odnosih.«

Rozi Sruvin, risarka v krojilnici Tip-topa: »Mislim, da smo bili včasih vsi skupaj bolj kulturni. Več je bilo časa in več posluha za vse lepo. Danes nam televizija jemlje večere in zato ne hodimo več v gledališče, pa tudi predrago postaja vse skupaj. Zato bi bilo prav, da bi podjetje bolj skrbelo za kulturno življenje. Morda bi lahko imeli knjižnico, če že drugega ne. Preveč je mrtvila na področju kulture, saj je še za praznike težko dobiti skupaj kakšno sku-

plava nasilja in groze, za kaj lepega pa ni več pravega posluha.«

Darja Šircelj, likalnica Tip-topa: »Premalo je kulture med nami. Ker je ne negujemo, so slabši tudi naši odnosi, saj odseva tudi obnašanje določen nivo kulture. Od tu naprej gre šele za tisto pravo kulturo in umetnost. Vendar pa se človek, če ni iz centra, kaj težko posveča kulturnemu življenju. Morali pa bi tudi v podjetju načrtno delati na razvoju kulture, saj je načitan, kulturni človek bolj izobražen, s širšim ob-

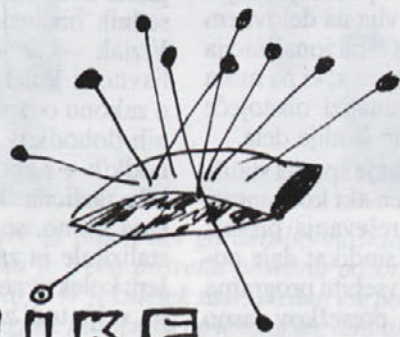

pinico mladih za recitacije. Včasih pa je bila ta dejavnost tako živa.«

Helena Srčnik, šivilja Tip-topa: »Mislim, da je kulturno življenje odvisno od vsakega posameznika. So ljudje, ki jim je do knjig in še česa, in taki, ki tega ne pogrešajo. Sama rada berem, rada gledam filme, čeprav veliko raje stare kot sodobne. Mislim, da ima slovenski narod veliko umetnikov in kulturnikov, ki pa jih ne cenimo dovolj, ker jih morda niti ne poznamo in ker se ne zavedamo vloge kulture. Danes je po-

zorzem, kar prinaša vsesplošno dobro. Nam pa se pozna, da ni dovolj skrbi za to plat življenja.«

BUGIKE

O modi

Gotovo je pričakovati, da je v podjetju, ki »dela« modo, tudi vse lepo, modno oblečeno. Ker smo v ženski branži, je pričakovati na tem področju še toliko več. Popusti za nakup naših izdelkov nam tudi omogočajo nekoliko lažji nakup naših lepih izdelkov in zato lahko rečemo, da smo v povprečju lepo oblečen kolektiv. Toda kaj, ko smo po drugi strani še vedno tako togi in tako težko prenesemo, da kdo izstopa. Pa čeprav v najboljšem pomenu besede. Če se kdo med nami obleče še posebno modno — pri tem pa še lepo in ne »noro« ali prehud napadalno — sproži ta pogum že vrsto očitkov. Spotikamo se od klubov naprej, ob vse, kar je morda korak pred nami, in veselo brusimo jezike ter se trudimo kar se da osmešiti vsakega, ki je pri oblačenju pogumnejši. Nešteto komentarjev je slišati, kaj komu »paše« — glede na leta, na

pozicijo, na karakter, na čas itd. Vsi so poklicani za ocenjevanje, čeprav konec koncev to nikogar nič ne briga. In prav to, kar se nas ne tiče, je tako dragocena snov. Za vsako ceno zagovarjamo povprečje, pri tem pa spoštujemo vse mogoče in nemogoče norme, ki morda v naslednjem, bolj usodnem primeru povsem odpovedo.

Kje in kdo naj bi bil moderno oblečen, pogumnejši pri uveljavljanju novosti, z večjim občutkom za lepo, če ne prav zaposleni v modni dejavnosti. Naš videz je tudi del vizitke podjetja, zato bi morali dajati modi in lepemu oblačenju pri nas zares in na vseh korakih prednost. Ne pa jo zavirati, smešiti, ocenjevati z metri naše povprečnosti in malomeščanstva. Seveda pa mora biti vse — pa če je še tako moderno — v mejah dobrega okusa, kot mora biti v mejah dobrega okusa tudi naše ocenjevanje tega.

Prodaja stanovanj teče ...

V eni izmed prejšnjih števil časopisa smo pisali o sklepu delavskega sveta, ki je določil pogoje in način odprodaje Labodovih stanovanj.

Labod ima v lasti 101 stanovanje, locirana pa so po vseh krajih Slovenije, tam, kjer so naše tovarne. Sklep je nekatere imetnike »vznmiril«, čeprav jim je bilo povedano, da je s sklepom delavskega sveta v bistvu samo urejena in dana možnost, da tisti, ki želi, lahko stanovanje tudi kupi (prej tega zaradi neurejenosti v naših aktih ni bilo mogoče storiti).

Odprodaja stanovanj poteka, saj so se zainteresirani že oglasili. Pogoji odprodaje stanovanj bodo ostali nespremenjeni do sprejetja nove stanovanjske zakonodaje, ki bo sprejeta predvidoma v drugi polovici tega leta.

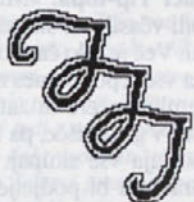
Mojca Novak
pravna služba

Sindikalne pobude in odmevi

Pobuda članov sindikata je bila, da je potrebno članstvo temeljiteje informirati. Razmišljali smo o načinu in se odločili, da v časopis vnesemo novo rubriko z naslovom Sindikalne pobude in odmevi, ki bo prinašala kratke informacije o sklepih, stališčih, aktivnostih sindikata podjetja.

Pa začnimo z aktivnostmi sindikata v mesecu decembru. — Konferenca sindikata se je sestala 18.12.1990. Seje se je udeležil tudi predsednik občinskega sveta ZSSS Novo mesto, Igor Vizjak. Sindikalisti smo

Z
S
S
S

Sindikat tekstilne in usnjarsko predelovalne industrije Slovenije
Sindikat podjetja
"LABOD" tovarna oblačil Novo mesto
Konferenca

skega sveta ZSSS Novo mesto, Igor Vizjak. Sindikalisti smo

razpravljali o planu podjetja za leto 1991, o kolektivni pogodbi (tudi branžni) in razvrstitvi v tarifne razrede, o pravilniku o delovnih razmerjih in splošnih sindikalnih zadevah, s katerimi se srečujemo v vseh okoljih podjetja vsakodnevno.

Pomembnejši sprejeti sklepi, stališča, pobude sindikata.

— Plan podjetja naj bo plan brez omenjanja presežkov in določanja razreševanja le-teh.

— Pravilnik o notranji organizaciji je sicer sprejet, vendar brez dveh prilog (mikroorganizacije in hierhije vodenja). Pobuda sindikata je, da se prilogi sprejmeta. Sindikat daje pobudo, da se ob sistematizaciji delovnih mest (dosedanja dela in naloge se združujejo v delovna področja, ki jih delavec opravlja na delovnem mestu) pripravi racionalizacija delovnega procesa, ki pa mora temeljiti na analizi obstoječe organizacije in študije dela.

— Sindikat je sprejel stališče, da je takšen akt kot osnova za program reševanja presežkov. Pri tem sindikat daje pobudo, da je v vsebini programa za reševanje presežkov jasno določena odgovornost za izvajanje sprejetega programa presežkov ter da se program ne more začeti izvajati brez so-

glasja sindikata in delavskega sveta podjetja Labod.

— Sindikalna konferenca je imenovala skupino članov, ki ima nalogo pripraviti osnutek pogodbe, ki bo urejala sindikalno delo v podjetju. Pogodba bo predmet pogajanja z delavskim svetom podjetja in kot sprejeta bo urejala načine dela in pravice in obveznosti sindikalnih funkcionarjev v podjetju. O pogodbi bomo še pisali.

— Sindikat daje pobudo, da se oblikuje in sprejme pravilnik o delovnih razmerjih, saj ob obilici zakonodaje delavec ne pozna pravic in tudi vseh dolžnosti ne.

— Živahna razprava članov sindikata in vodstva podjetja — glavni direktor, vodja plana Rozina Kum in predsednik občinskega sveta Igor Vizjak — se je razvila o veljavnosti kolektivnih pogodb, o zakonu o izplačevanju osebnih dohodkov, o osebnih dohodkih v Labodu. Stališča so bila različna. Ker je že nekaj časa mimo, so se stvari izkristalizirale in zaključek je takšen: kolektivne pogodbe veljajo, velja tudi zakon o izplačevanju osebnih dohodkov, ki omejuje maso akontacij osebnih dohodkov, ki se izplačujejo mesečno v letu 1991.

Zadnje seje sindikalne konference Laboda se je udeležil tudi predsednik Občinskega sindikalnega sveta Novo mesto, direktor podjetja ter nekaj vodij.

Plačilo prevoza

Z januarjem začne veljati novost pri plačilu nadomestil za prevoz na in z dela. Delavci bodo dobili vrnjenih 50% vrednosti mesečne vozovnice, in sicer za dni, ko bomo na delu. Tisti, ki dejansko uporabljajo mesečno vozovnico, bodo dobili povrnjeno polovico cene, če bodo na delu več kot polovico delovnih dni.

Maksimalna oddaljenost, za katero podjetje vrača stroške v 50%, je 30 kilometrov.

ob vrednosti DEM 9 din nespremenjen skozi celo leto. Ob morebitni spremembi vrednosti dinarja glede na marko pa se bo tudi naš limit ustrezno spremenil.

Tribunskih sobot ni

Za letos je bila sprva planirana le ena tribunska sobota, toda razprava je pokazala, da tudi te ne potrebujemo. Se je pač samouprava tako skrčila, da časa za sestanke ni treba več »notri prinašati«, pa tudi zaostrene razmere na trgu ne opravičujejo dela na še dodatne sobote.

Sporočilo

Z novim letom dobivamo nove kartice za nakup Labodovih izdelkov v naših prodajalnah. Tudi letos bomo lahko naše lepe izdelke kupovali s 30-odstotnim popustom. Limit za letošnje leto znaša 20.000 din in bo ostal,

labod

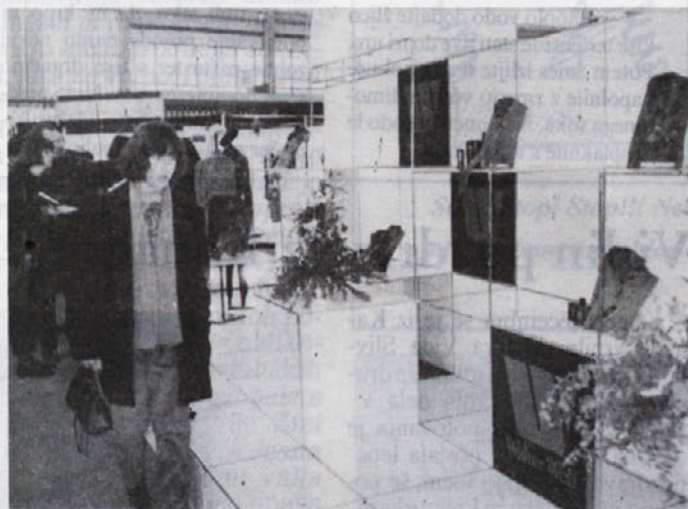
Znanje vsaj enega tujega jezika je danes ne le bogastvo, ampak tudi pogoj za marsikatero delo. V Libni so se odločili za obvezni seminar učenja nemščine za vse tiste delavce, ki kontaktirajo z našimi tujimi partnerji in ki naj bi tudi sicer obvladali kakšen tuj jezik. Seminar je za te delavce obvezen, poteka pa ob sobotah v njihovi sejni sobi.

MODA 91

36. SEJEM MODE
14.-17. 1. '91

Štefka Kumar in Franc Primc iz naše nabave z dolgoletnim poslovnim partnerjem iz Kamnika (desno), ki nam dobavlja gumbe.

Srajce niso več le nujen del garderobe moških, ampak so oblačilo, ki mu je treba posvetiti posebno pozornost. Vsaka srajca z oznako WW je izdelek zase, vreden vse pozornosti. Na sejmu so pritegnile pozornost ne le mlajših, ampak tudi starejših obiskovalcev.

Sejem bil je živ...

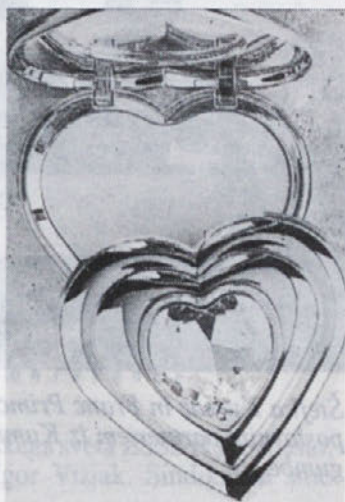
V notranjosti našega razstavnega prostora je bilo zelo živahno. Na posnetku vidimo kupce v pogovoru s trgovskim zastopnikom Matkom Mohoričem.

Labodovi modeli, predstavljeni na letošnjem sejmu mode, so prinašali eleganco, modo in kakovost, torej pomenijo zvestobo naši usmeritvi — zadovoljiti najzahtevnejše kupce.

Dan ljubezni

Pri nas je dolgo veljalo ljudsko izročilo, da ima sv. Valentin ključ od korenin, kar je še posebno veljalo za vinogradnike. Torej na 14. februarja naj bi se že začela prebujati narava. Z njo pa tudi ljubezen. Zato po svetu obeležujejo dan sv. Valentina tudi kot dan ljubezni. Na ta dan so izložbe v imenu ljubezni, pa tudi TV in radijski programi so ubrani na to temo. Angleškimi poštarjem pa je bil lani na dan sv. Valentina namenjen propagandni film, ki je v Cannesu dobil posebno priznanje. Sporočilo filma pra-

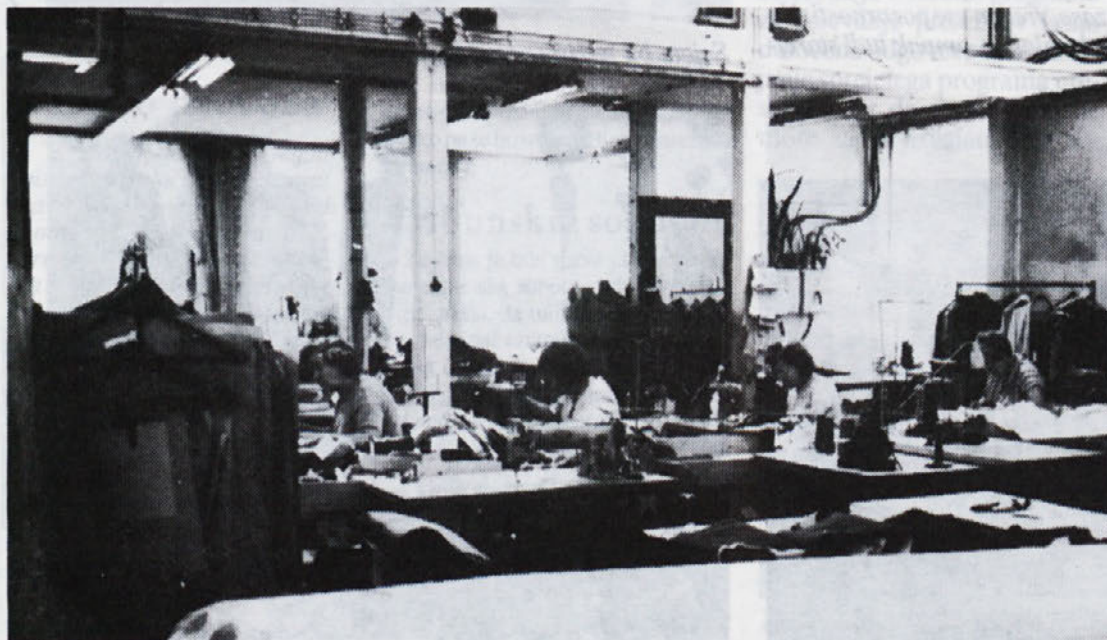

vi, da se s prebujanjem pomladi prebujajo čas ljubezni in da širom po svetu skozi pošto prihajajo najintimnejša in najčistejša sporočila. Zato ni vseeno, kako te zaklade srca predajate. Ste posrednik ljubezni in z ljubeznijo morate opravljati svoj posel, tako kot je treba z ljubeznijo opravljati vsako delo.

Z otoplivitvijo na naši politični sceni bomo morda tudi mi praznovali 14. februar ne le kot kletarji in vinogradniki, ampak tudi kot ljudje, ki pričakujemo s pomladjo več ljubezni in smo jo pripravljene tudi dati. V času, ki nam prihaja nasproti, jo bomo še kako potrebovali.

Pust je pred vrati

Letos bo pust zgodaj — 12. februarja. Torej nimamo kaj dosti časa za pripravo (nove — druge) maske.

Oddelek po meri se je z letošnjim letom izločil iz Tip-topa in je tako samostojna organizacijska enota znotraj Centra mode. Tako organiziran naj bi v celoti zaživel v svoji osnovni nalogi, ki ni bila združljiva s proizvodnjo, kar pa naj bi prineslo tudi jasnejše relacije pri odgovornosti za tekoče delo in kvaliteto tega.

Dobro je vedeti

Termos posode in termos steklenice

Termos posode kot tudi termos steklenice je treba po vsaki uporabi takoj oprati, osušiti ter shraniti nepokrite oziroma nezamašene. Da bi bile popolnoma čiste, smo našli dva načina čiščenja:

— V topli vodi raztopite nekaj žliček gorčice ter s to raztopino operite posodo. Nato jo izplaknite s toplo vodo.

— V toplo vodo dodajte žlico kisa ter pustite stati dve do tri ure. Potem zmes izlijte ter za pol ure napolnite z zmesjo vode in limoninega soka. Na koncu posodo le še splaknite s toplo vodo.

Hladilnik

Notranjost hladilnika lahko očistimo s krpo, namočeno v kis. Če so notranje stene prekrivane s tanko plastjo »rose«, se hladilnik brščas ne zapira najbolje. Če boste naoljili tesnilno gumo na vratih, se bo hladilnik spet dobro zapiral.

Jedilni pribor

Če jedilni pribor postane lisast, ga zdrgnemo z iztisnjeno polovico limone, nato pa splaknemo in obrišemo.

Potemneli jedilni pribor očistimo tudi tako, da na krpo za pomivanje posode damo nekaj zobne paste ter s tem drgnemo vsak posamezen kos. Nato predmete obrišemo s čisto, vlažno krpo ter na koncu še s suho krpo.

Vidin pozdrav iz Kanade

Konec decembra se je iz Kanade vrnila slikarka Vida Slivnik-Belantič, ki je tokrat že drugič predstavljala svoja dela v Montrealu. S tega potovanja je tudi na naš naslov poslala lepe pozdrave, ki veljajo vsem, še posebno pa vodstvu in kreatorkam. Sporoča jim, da je obleke po nji-

hovem izboru nosila z velikim zadovoljstvom, saj se je v njih predstavljala najbolj izbrani publiki na najlepši način.

Lahko bi rekli, da je naše vodilo: obleke za najzahtevnejše potrošnike, za poslovne in uspešne ženske, pri slikarki Vidi Slivnik-Belantič zaživelo v polnem pomenu.

Povzemamo pa tudi prispevek iz Dela, kjer je Vida, ob vtisih in uspehih, ki jih je ponovno doživela v Kanadi, prijazno spomnila tudi na to, da ji Labod stoji ob strani in ji pripravlja del garderobe za njene nastope v javnosti, kar, kot pravi sama, je poudarila tudi na obisku prek »luže«.

Yves Saint Laurent

»Sem čisti elektrik. Mi-slim, da so vse lepe stvari med seboj povezane in sodijo skupaj. Njihov skupni ime-novalec je kvaliteta...in to je tisto, za kar mi pri mojem poklicu gre. Narediti poskušam brezhiben izdelek.«

Zgodba njegovega uspeha je klišejska: iz rojstne Alžirije je svoj kovček sanj o bodočem oblikovalcu pritoril v Pariz. To je bilo leta 1952. Leto dni se je šolal na Ecole de la Chambre Syndicale de la Couture in že leta 1953 za oblikovanje večerne obleke odnesel prvo nagrado na natečaju mednarodnega sekretariata za volno. Potem so ga predstavili Christianu Diorju in ta ga je najel za asistenta. Leta 1962 je odprl svojo modno hišo. Med prvimi je predvidel vzpon mode »pret-a-porter« in leta 1966 odprl prvega v verigi butikov. Imenoval ga je »Rive Gauche«.

Njegova prva in nikoli pozabljena ljubezen je oblikovanje filmskih in gledaliških kostumov: delal je za balet Rolanda Petita, revije Zizi Jeanmarie, gledališče Jeana Cocteauja. Med filmi valja omeniti vsaj Lepotico dneva Luisa Bunuela, sicer pa je oblikoval večino kostumov igralka Chararine Deneuve.

Zaščitni znak »YSL« nosi cela vrsta izdelkov: obleke haute couture in pret-a-porter, moška in otroška oblačila, parfumi, kozmetika, čevlji, nakit, očala, torbe in kovčki, usnjena galanterija...

Stop! Stop! Stop!!! Nekaj vas fuša... Se boste sami javili, ali vas bom moral jaz določiti?!

Letošnja popotnica našemu časopisu

Pred nami je prva letošnja številka Laboda. Vsega skupaj jih bo letos le 11. Torej smo ponovno mesečnik. V to odločitev nas silijo stroški in splošna težka gospodarska situacija. Ni prav, da pri obveščanju iščemo prihranke, boste rekli. To zares ne bi bilo prav, saj ob zmanjšani ali kar minimalni samoupravi informacij primanjkuje, na kar delavci vse bolj opozarjajo. Zato bo potrebno ob zmanjšanem številu glasil poskrbeti za vzporedno zaposlitev vrzeli. Obnavljamo nekdanje zelo pogoste in vsebinsko pestre informativne biltene, ki se ponovno vračajo od povzetkov sej na ravni podjetja k vsakdanjemu utripu v naših tovarnah in v podjetju. Več pa bodo morali za obveščenoost svojih delavcev storiti direktorji in ostali odgovorni v tovarnah. Sprotna, resnična in razumljiva informacija je zlata vredna in tega ne bi smeli pozabljati.

Pa se vrnimo k našemu časopisu. Ob zmanjšanju številke tega se bomo potrudili, da vam bomo enkrat na mesec prinesli čim bolj zanimive in aktualne prispevke, z veliko udeležbo delavcev in vodilnih v njih. Pa tudi novosti vam pripravljamo. Poleg že ustaljenih in, po vaših besedah, zelo odmevnih stalnih rubrikah, smo se,

prav tako na vašo pobudo, odločili tudi za male oglase. Trikrat letos pa bomo v goste povabili kakšno znano novinarko ali novinarja, da sodeluje z našim časopisom kot gost urednik, in da seveda ponese naše ime in naš glas tudi prek svojega medija. Pri nagradnih vprašanjih smo se odločili, da bodo te štirikrat, pa takrat z bogatejšimi nagradami.

Želeli bi, da bi bil Labod čim bolj vaš časopis, čim aktualnejši in zanimivejši in zato pričakujemo tudi letos vaše prispevke, vaše pobude. Prisluhnil bomo sleherni ideji in se potrudili, da jo oživimo na naših straneh. Torej, čeprav bo izhajal redkeje, bo naš časopis še vedno naša trdna vez in naš osrednji informator.

Novost — mali oglasi

Letošnja novost v našem časopisu so tudi mali oglasi. Ponudbe in želje za nakup ali prodajo pošljite na naslov uredništva časopisa. Oglase bomo objavljali brezplačno.

Anica Perpar iz računovodstva je izžrebala enajst »modrih varčevalcev«, ki bodo prejeli naše izdelke kot nagrado za zvestobo. Posebno priznanje pa gre tudi trem »varčevalcem leta«.

Božo je obvozil svet

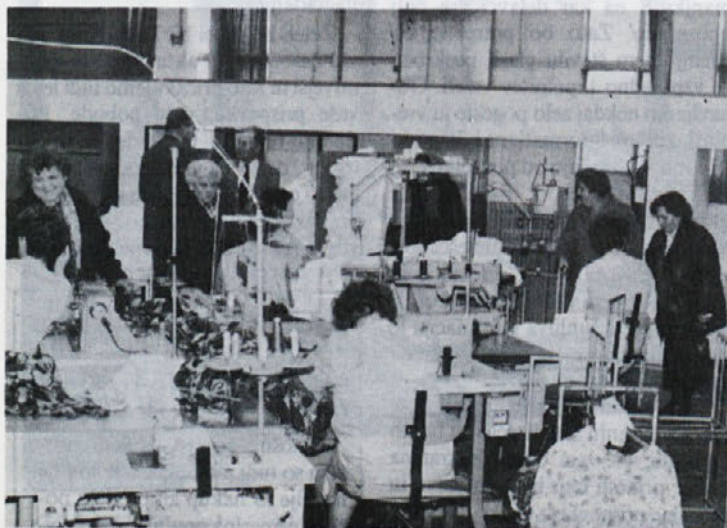

vseh zahodnoevropskih državah, od Švedske navzdol, prevozil pa je tudi celo vzhodno Evropo, razen Albanije.

Delo šoferja je težko, naporno in odgovorno. »Vendar moram reči, da sem vedno delal z veseljem in z lahkoto in da sem imel Labod vedno zelo rad. Če bi mi zdravje dopuščalo, bi zelo rad delal še naprej. Toda tempo, ki sem ga živel, je prikril mnoge začetne znake bolezni, ki je sprva nisem čutil, kasneje pa sem jo skušal kar spregledati. Vendar ne gre. Napori, živčnost, delavnik tudi ob nedeljah in praznikih so naredili svoje.« Težave z ožiljem so bile resne, počutje vse slabše, in diagnoza je pokazala, da je vse skupaj zelo resno. Toda če je bolezen še tako očitna in težka, vedno je treba še kakšno pomoč, da stečejo prizadevanja pravi čas v pravi smeri. »Zato se toplo zahvaljujem vsem, ki ste mi pomagali za pomoč in veliko osebno angažiranje za moje zdravljenje. Pomagali ste, da je zdravljenje steklo hitreje in da sem bil v bolnišnici sprejet kakor kralj, čeprav je na napotnici pisalo šofer!«

Kdo bi si še pred nedavnim mislil, da bo Božo Galič konec leta 1990 že invalidsko upokojen? Srečevali smo ga v trenutkih med vožnjami, ki so ga vodile širom po Jugoslaviji in po Evropi. Živahen je prihajal med nas in čeprav je bil ogromno časa na poti, je bil vendarle ves čas še kako živo vpet v življenje in delo Laboda. V svojih devetmajstih letih dela v Labodu je to podjetje dodobra spoznal, saj ga je videl zrasti. Pösnetki iz »zgodovine« ga kažejo skupaj s sedaj upokojenim direktorjem Laboda, Zdravkom Petanom, ko sta iskala primeren kraj za gradnjo nove Delte, pa zopet drugje — v Idriji, Krškem... V Labodu je naredil nad 2 milijona kilometrov (skupno v delovni dobi pa blizu 5 milijonov kilometrov), bil pa je v

Danes je Božo upokojen. Radi ga bomo videli med nami, saj je znal brez dlake na jeziku pokazati na marsikatero nepravilnost in zabavno obujati spomine na nič kaj lahko, pa vendar uspešno preteklost. Želimo mu, da bi obvladoval svojo bolezen in da bi predvsem užival v pokoju, ki mu ga bo lepšala njegova družina in še posebno vnuček Peter.

Pred novoletnim srečanjem upokojencev Libne so si ti najprej ogledali proizvodnjo, potem pa so se povsneli na Sromljah. Srečanja se je udeležil tudi glavni direktor.

35 let v tem kolektivu

Redkokatera delavka v našem kolektivu — v tekstilu nasploh — dočaka polno delovno dobo. Marija Bratož iz Tip-topa je te sreče. Vseh 35 let je bila zaposlena v tem kolektivu, zadnja leta v oddelku po meri. Pred tem je delala na normo. »Marsikaterega dela se je bilo treba lotiti in marsikaj smo doživljali od Modnih oblačil naprej. Mislim, da je prava sreča, da smo pristali pri Labodu.«

Marija je bila vsega skupaj le trikrat v bolniški. Zadnja leta ji sicer hrbtenica malo nagaja, toda oddih v Šmarjeških Toplicah ji je pomagal, zato pravi, da si ga bo privoščila tudi sama, kot upoko-

jenka. Živi sama in pravi, da ji je lepo. Uspela si je kupiti lastno stanovanje. Rada šiva, rada pa je tudi med ljudmi. »Žal mi je le, da nimam otroka. Veste, včasih smo zelo težko živeli, saj smo šli skozi hude čase. Poleg tega sem pomagala staršem na Stajerskem in sebi človek zlepa ni nič privoščil.« Toda okoli Marije je vedno živahno, tudi otrok je polno, saj ima tako teto vsak rad. Torej ji ne bo dolgčas. Tudi mi ji želimo vse najlepše.

Topla zahvala

Vsem delavcem kolektiva Labod in še posebno Ločne in strokovnih služb želim obilo delovnih uspehov in osebne sreče v letu 1991, obenem pa se vam iskreno zahvaljujem za vso pozornost in prijaznost ob mojem odhodu v pokoj.

S hvaležnostjo
med. sestra Vera

Naša sestra Vera se je upokojila

Delavci novomeškega dela Laboda bomo zelo pogrešali »našo« sestro Vero. Dolga leta je bila duša Labodove ambulante, konec lanskega leta pa se je odločila za upokojitev. Negotovost okoli nove zakonodaje na tem področju je botrovala tej predčasni odločitvi, čeprav je sestra

Vera tudi sama menila, da ji bo delo z ljudmi manjkalo. »Tudi zame je bila odločitev pravi pretres, toda prej ali slej se je treba posloviti od delovnega mesta in treba se je pač soočiti z realnostjo.« To pa ne pomeni, da bo sestra Vera na Labod kar pozabila. Kot zvesta planinka bo odhajala z našimi dekleti na izlete, sicer pa bo imela tudi doma dovolj dela, saj je take vrste človek, ki mu ni nikoli dolgčas.

Ko se ozira na svojo delovno dobo, se čudi ogromnim spremembam, ki jih je doživelo naše zdravstvo v tridesetih in še nekaj več letih. »Včasih je medicinska sestra veliko veljala, danes, žal, vse manj...« razmišlja. Od leta 1976, ko je bil zgrajen zdravstveni dom v Ločni, je v Labodovi ambulanti. Pravi, da sploh ne ve, kdaj je minil ves ta čas. Človek je sicer izčrpan, toda kdor dela z veseljem, tega niti ne opazi, in že je tu čas upokojitve.

To pa je tudi čas življenja zase, kdor ga le zna užiti. Sestra Vera ga gotovo bo. Zato — srečno in zdravo!

Prostor je treba odstopiti mladim

Za predčasno upokojitve se je odločil tudi naš dolgoletni vodja priprave dela za program vrhnjih oblačil, Alojz Ceglar. Pravzaprav je bila zanj in za njegovo ženo, ki je bila ves čas tudi njegova sodelavka, odločitev lahka, saj je za njima precej trdega in odgovornega dela. Za naše vodstvo pa je bila nepričakovana. V Alojzu Ceglarju smo vsi gledali velikega strokovnjaka, še polnega moči in idej. Zato je tudi Boris Vogrinc, v. d. direktorja tehničnega sektorja na poslovilni slovesnosti poudaril, da smo ga spoštovali in da ga bomo zelo pogrešali.

Ob 37 letih delovne dobe je Alojz Ceglar 35 let preživel v kolektivu, ki je prešel iz Modnih oblačil prek Tip-topa do Laboda. Opravljal je razna dela — od tehnoloških do vodstvenih. Med drugim je v delo vpeljal tudi Zalo v Idriji in vodil še skupne službe. Vmes se je izobraževal, čeprav je bilo v tem času njegovo delo predvsem na terenu.

Najraje pa se v svojih spominih vrača v čas, ko je ta kolektiv ponovno zaživel z Labodom. Skromnost je bila odlika takratnega časa, kasneje pa je večje razkošje pokvarilo ljudi. Kadrovska smo rastle prehitro in naloge so se začele podvajati, kar se kaže v zadnjih ugotovitvah, da je treba režijska dela kar občutno skrajšati.

Tudi to spoznanje je pripomoglo k nageljši odločitvi za pred-

časno upokojitve. »Na mladih svet stoji,« pravi Alojz Ceglar, »zato se starejši moramo umakniti. Bili so težki časi, ko je bila priprava dela dežurni krivec za vse. Vendar smo zadnja leta lepo delali in mislim, da smo lahko vsi skupaj zadovoljni. Pravzaprav bi bilo prav prijetno tako nadaljevati, toda čas se je iztekel in mladi morajo dobiti svojo priložnost.«

Za seboj pušča Alojz Ceglar veliko svojega strokovnega dela, veliko prizadevanj s pečatom časa, v katerem se je sam učil in zorel — ob skromnosti in delavnosti. Čeprav prezgodaj za nas je zanj odločitev kar pravočasna, saj bo tako lahko še užival zaslužen pokojnino in si brez skrbi potegnile meh z domačim napevom, s kakršnim sta se oba zakonca poslovila od svojih dolgoletnih sodelavcev. Želimo jima vse najlepše!

Želim vam vse najlepše

Ob moji upokojitvi ste se sodelavci v Ljubljani in v Novem mestu zelo pristržno in darežljivo poslovili, za kar bi se vam rad lepo in toplo zahvalil. Zahvalil pa vam bi se rad tudi za vsa ta dolga leta sodelovanja, ko smo skupaj prestajali marsikatero naporo in tudi doživljali mnogo veselja in uspehov. Tudi v bodoče vam želim vse najlepše!

Alojz Ceglar

Aktivnosti upokojencev tovarne Libna

Pogosto slišimo prek sredstev javnega obveščanja in v pogovorih z ostalimi upokojenci, da posamezni kolektivi pozabijo na svoje delavce, ko se le—ti upokojijo. V Labodu ni tako. Vsako leto znova smo upokojenci Libne prijetno presenečeni, ko smo povabljeni na izlet ob 8. marcu in na srečanje ob novem letu. Tudi letos je bilo tako. 14. decembra smo se zbrali v tovarni Libna, kjer smo po dobrodošlici, ki so nam jo pripravili delavci tovarne, poklepetali z nekdanjimi sodelavci v proizvodnji. Ogleдали smo si tudi proizvodne prostore in stroje, in veseli smo, da se je marsikaj spremenilo na bolje.

Nadaljevanje popoldneva je potekalo na Sromljah, kjer smo preživeli nekaj zares prijetnih uric ob dobri hrani in pijači, kramljanju in domači glasbi.

Tako pristrčnega in sproščeneja

srečanja, kot je bilo to, človek ne more tako hitro pozabiti, zato se zahvaljujemo vsem, ki so nam to omogočili.

Spomnili smo se tudi tistih upokojencev, ki na srečanje niso prišli zaradi težkega zdravstvenega stanja, saj so nekateri skoraj priklenjeni na posteljo. Zato smo jih obiskali. Ob prijetnem kramljanju, spominih na še aktivno življenje ter voščilih so nam ganjeni stiskali roke, se zahvalili za naše strani majhno pozornost, njim pa je vnesla v težko življenje osrečujoč občutek, da jih nismo pozabili.

Kolektivu Libne ter vsem delavcem Laboda želimo obilo uspehov in osebnega zadovoljstva v letu 1991. Zahvaljujemo pa se tudi novomeškemu delu upokojencev za prijazno voščilo ob novem letu.

Sekcija upokojencev
Libna

Letni zbor sekcije upokojencev Labod Delta Ptuj

Spet je minilo leto in upokojenci Delte smo se ponovno zbrali na tradicionalnem srečanju sekcije. Udeležba je bila skoraj stoo odstotna, z izjemo tistih, ki se srečanja iz zdravstvenih razlogov niso mogli udeležiti.

Po že ustaljenem programu, smo si najprej z zanimanjem ogledali potek proizvodnje, se seznanili s tehničnim napredkom, ki se v primerjavi z nekdanjim načinom dela ne more primerjati. Na dosežene uspehe podjetja smo ponosni, še posebej zaradi tega, ker vemo, da je v ta tok proizvodnje vikan tudi delček našega dela.

V kratkih besedah nas je pozdravil direktor Delte, nam zaželel dobro počutje, srečno novo leto 1991 in besedo takoj predal predpostavljene generalnemu direktorju Laboda, ki nas je tokrat počastil s svojo navzočnostjo. Pozdravili smo ga z burnim ploskanjem in mu s tem dokazali, da je v našem okolju zaželen. Izčrpno je poročal, da je enajstmesčno poslovanje pozitivno. Z ozirom na politično ureditev, se je prodaja v ostale republike nekoliko zmanjšala, s tem pa še ni rečeno, da prodaja naših artiklov ne bi bila na trgu konkurenčna.

Predsednica sekcije Zora Kajžnik je opisala delo sekcije v tem letu in program dela za prihodnje leto. Poseben poudarek je dala na humano akcijo članov komisije za obolele in nepokretne upokojence, ki jih je treba redno obiskovati in jim nuditi potrebno pomoč.

Po veselem vzdušju, kramljanju in spominih na minula mladostna delovna leta je razpoloženje popestrila pesem, ki je vsekakor najboljši iskalec človeške bližine.

Heine, nedosegljivi pesnik ljubezni, je nekoč vzdihnil:

Ko čujem zvoke pesmi,
srce od bolečine
prebridke mi omaga...

In kdor znova sliši zvoke, s katerimi je njegov spomin povezan s časi minule sreče, vzdihuje za njimi, čeprav je bila morda to le pesem brez besed, ki ga je navdušila. Ljudem, ki so občutljivi za glasbo in pesem, kraljestvo tonov vzbuja prvovrstne dražljaje. Shakespeare je imenoval glasbo »hrana ljubezni«. Boljšega izraza res ne moremo najti za njen globoki vpliv.

Barva glasu, intonacija posamične besede, ki je lahko tudi posebnega pomena, vse to more vplivati kot dražilo neverjetno močno.

Ljudski rek pravi: »Kdor poje, slabo ne misli!«

Maks Bračič

(Nadaljevanje s 1. strani)

usmeritvah in stališčih lahko računamo le na spremembe carin in preko tega prilagajanje režimu GAT. O kaki posebni zaščiti za področje tekstila, na naše predloge, za sedaj še ni bilo govora in je uso-da tega še neznana.

Zahteve za zmanjšanje obremenitev, zlasti zaradi izenačitve delovno intenzivnih panog, med katere prav gotovo spada naša panoga pa se rešujejo prepočasi. Tudi nov davčni sistem po prvih ocenah kaže, da bodo delovno intenzivne panoge nosile večje breme.

Poleg težav, vezanih na vodenje monetarne politike, je bilo leto 1990 za tekstilno industrijo značilno še po tem, da se je razširil krog rizičnih trgov od Iraka preko Sovjetske zveze do težav na Jugoslovanskem trgu zlasti po znanih ukrepih SR Srbije.

Zaradi težav na trgu denarja — saj so praktično prekinjeni vsi normalni pretoki, je problem številka ena: LIKVIDNOST.

Pri tem se nam odpira nekaj vprašanj:

- Kaj financirajo trgovci z denarjem, ki ga dobe po prodaji tekstilnih izdelkov? (prodani v 30 dneh, plačilo v 90 — 120 dneh?)
- Zakaj niso vsa plačila enako zavarovana? Ali ne bi bilo pravičnejše, da bi bil vrstni red plačil pri blokadi žiro računa tak, da bi dal prednost ustvarjanju nove vrednosti ne pa, da ima celo plačilo provizije SDK prednost pred izplačilom osebnih dohodkov? Ali ne bi bilo prav, da bi bila tudi plačila po pogodbah med pravnimi osebami enako zavarovana, kot so plačila davkov in prispevkov? V nekaterih področjih države opazamo praktičen zastoj plačil tudi po tožbah, do katerih pride po preteku več mesecev. Ne tečejo cesije, pa tudi kompenzacije in akceptni nalogi bolj uspavajo, kot da bi zboljševali likvidnost.

Ker je Srbija posledica politike, ne pa odnosov gospodarskih subjektov, predlagamo, da politika — vlada zagotovi plačila podobno kot za Irak tudi za Srbijo.

Za zboljšanje likvidnosti je v prvi vrsti pomembno znižanje obremenitev, tako pri uvozu surovin, kot ostalih dajatev za javno porabo. Dokler tega ni, so ob nerealnem tečaju dinarja pomembne tudi druge vzpodbude, zlasti pa povečanje izvoza, predlagamo, da bi obveznice kotirale kot vrednostni papirji, ki bi se lahko pojavili na trgu vrednostnih papirjev, kot slovenska menica. Ker zvezne stimulacije zelo kasnijo, predlagamo, da bi Republika iz zadržane denarja preko evidence ICD obračunala in izplačala izvoznikom iste. Tudi garancija države Slovenije, ki bi jo zlasti izvozniki lahko zavarovali preko deponiranih ICD, bi koristila oživljanju proizvodnje in nenazadnje preko beneficiranih obresti za kredite za pravo izvoza in podobno, morda celo drugačen vrstni red plačil pri SDK in podobno.

V družbi se zavedamo, da so dobri socialni programi potrebni, vendar je vse preveč besed le izrečenih za sfero delitve. Menimo, da bi poživitev proizvodnje pomenila največji prispevek, tako za nadgradnjo, kot za večjo socialno varnost vseh. Zato podpiramo usmeritev, po kateri bi z začasno razbremenitvijo gospodarstva uspeli privedi gospodarstvo oziroma proizvodnjo do poživitev. Nujno je ustvariti možnosti, da vsaj zdrava podjetja potegnejo voz iz blata. Nadaljevanje agonije, v kateri se nahajajo danes vsi, tako dobri kot slabi, ne daje perspektive. Naj vsaj najboljši pridejo do sape, da se ne bomo vsi utopili v sivini propada.

labod

Labod je glasilo delavcev tovarne oblačil iz Novega mesta. Izhaja vsake tri tedne v nakladi 2350 izvodov. Glavna in odgovorna urednica Lidija Jež, tehnični urednik Tomo Cesar. Grafična priprava DIC Grafika Novo mesto. Tisk: Tiskarna Novo mesto. Glasilo je oproščeno plačila temeljnega prometnega davka.

• *Genialen človek je tisti, ki vidi to, kar mu leži pod nogami. (Mohr)*

• *Ženske ne morejo moškim oprostiti napake, ki so jo same storile. (Sienkiewicz)*

• *Če bodo na TV prihajali ljudje s strankarskimi referencami, bo to pokop za TV. (Ocvirk)*

• *Niti približno ne verjamem, da se bodo lepega dne pojavili strički in širokosrčno rekli, da TV lahko govori, kar hoče. (Ocvirk)*

Izžrebani so r novoletnega vprašanja

LAB

5704/1991

Na bogato novoletno nagradno vprašanje smo dobili zares velik kup odgovorov. Pravilnih — tistih, ki niso od uradnega podatka odstopali za več kot 10% v plus ali minus — pa je bilo 56. Med temi je komisija, ki so jo sestavljale Mirjana Matko — kreatorka, Marica Božinovič in Zdenka Zupančič iz OD, izžrebala deset srečnežev. Kot smo napovedali, smo začeli pri 10. nagradi in tako vse do prve. Predno pa naštejemo naše nagrajence, smo dolžni odgovor: za povprečno bluzo, krilo in plašč bi potrebovali 283 minut, za srajco pa še nadaljnjih 38 minut.

Naši nagrajenci pa so:

10. nagrada — Nada Zupan — Temenica
9. nagrada — Sonja Gajič — tajništvo — strokovne službe
8. nagrada — Bojana Grilc — Libna
7. nagrada — Jožica Kukman — PAS — strokovne službe
6. nagrada — Slavica Popadič — tehnični sektor
5. nagrada — Majda Klakočar — tehnični sektor
4. nagrada — Sonja Penca — Ločna
3. nagrada — Marjeta Slak — Ločna
2. nagrada — Jožica Mlakar — Temenica
1. nagrada — Bojana Kinčič — komercialni sektor

Mi pa bomo naslednje vprašanje pripravili v marčevski številki, kjer se bomo zopet potrudili in pripravili za vas veliko lepih nagrad.

Šopek modrosti

Jutri je tisti dan, ko imajo lenuhi vedno največ dela.

Lepe misli so lepo življenje.

Molčati ni nobena umetnost, je pa vendarle težko...

Ponovno skupaj

Združenje v podjetje je privedlo do skupnega novoletnega praznovanja nekdanje »skupnjake« in »komersovce«. Po dolgih letih so se tako skupaj povseslili in kar dobro jim je šlo od rok in nog, le posedli so se zaenkrat še po tozdovsko.

Otroci v Delti

Konec leta je otroke delavk Delte obiskal dedek Mraz. Sposodili so si ga pri študentskem servisu, prinesel pa je praktična in sladka darila, za katera so delno prispevali denar starši sami, delno pa sindikat. Tako je bil 24. december v Delti zares lep in živahen. Kar 210 otrok se je zbralo v jedilnici Delte in jo tako s svojo prisotnostjo polepšalo in razveselilo.

Zala — zgovorna poteza

Na kolegiju v Zali so se dogovorili za spremljavo delavk, ki ne dosegajo plana in norme tudi skozi snemanje izgubljenega časa. Poteza, ki bi bila še kje drugje uporabna in indikativna.

Zahvala

Ob boleči izgubi drage žene in mame Tilke Udvarc iz Kostanjevice se lepo zahvaljujemo kolektivu Libna Krško ter sekciji upokojencev za podarjeno cvetje in poslovilne besede ob odprtem grobu.

Še enkrat hvala vsem, ki ste jo spremili na njeni zadnji poti.

Mož Ludvik, hčerka Martina in sin Janez

Zahvala

Ob smrti moje drage mame se toplo zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz Temenice za izrečena sožalja, za sočustvovanje, za podarjeno cvetje in za spremstvo na njeni zadnji poti.

Anica Kovačič